

Sygn. akt: XXIII Ga 2422/18

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 lutego 2019 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXIII Wydział Gospodarczy Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Alicja Dziekańska (spr.)
Sędziowie:	SO Maria Więckowska SO Anna Gałas
Protokolant:	Sekr. sąd. Mariusz Bajsztok

po rozpoznaniu w dniu 29 stycznia 2019 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **J. S. i M. B.**

przeciwko (...) **Bank (...)** z siedzibą w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powódek

od wyroku Sądu Rejonowego dla m.st. Warszawy w Warszawie

z dnia 20 grudnia 2017 r., sygn. akt XVI GC 2906/17

1. oddala apelację ;

2. zasądza od J. S. i M. B. na rzecz (...) Bank (...) z siedzibą w W. po 1350zł (tysiąc trzysta pięćdziesiąt złotych) od każdej z nich tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

SSO Maria Więckowska SSO Alicja Dziekańska SSO Anna Gałas

XXIII Ga 2422/18

UZASADNIENIE

Powódki J. S. oraz M. B. wnosili o solidarne zasądzenie na ich rzecz od (...) Bank (...) S.A. w W. kwoty 18 834,09 CHF jako pobranych przez pozwanego z rachunku powódek kwot tytułem spłat w okresie od sierpnia 2014r. do lipca 2017r. kolejnych rat kredytu oraz 1 500zł jako pobranej od powódek opłaty z tytułu braku wymaganego na ich rachunku obrotu. Powyższe kwoty dochodzone były wraz z kosztami procesu oraz ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia następnego po dniu doręczenia pozwanemu pozwu. Podstawą żądania było wywiedzenie przez powódki brak umownej podstawy przysporzenia na rzecz banku z uwagi na niezwarcie lub nieważność umowy kredytu (art. 410 k.c.).

(...) Bank (...) S.A. w W. w odpowiedzi na pozew wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenia na swoją rzecz kosztów postępowania.

Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, wyrokiem z dnia 20 grudnia 2017r. Sąd Rejonowy dla m. st. Warszawy w Warszawie zasądził od pozwanego (...) Bank (...) S.A. w W. na rzecz J. S. i M. B. 1 500zł wraz z odsetkami (pkt 1. wyroku), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2. wyroku) oraz stosownie do wyniku sporu orzekł o kosztach (pkt 3. wyroku).

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne :

W dniu 3 grudnia 2007r. prowadzące działalność gospodarczą powódki złożyły w (...) S.A. Oddział w Polsce w W. wniosek o kredyt dla małych firm na zakup nieruchomości, indeksowany do franka szwajcarskiego. Na podstawie tego wniosku powódki zawarły dnia 20 grudnia 2007r. z (...) S.A. Oddział w Polsce w W. umowę kredytu firmowego nr (...) w kwocie 230 000 zł na zakup lub remont nieruchomości, indeksowanego kursem franka szwajcarskiego. Saldo kredytu w walucie obcej zostało obliczone według zasad wskazanych w Regulaminie, na podstawie kursu waluty obowiązującego w dacie uruchomienia kredytu. Informacja o kwocie kredytu miała zostać wysłana do powódek wraz z harmonogramem spłat. Kredyt został udzielony na 240 miesięcy. Zgodnie z umową kredytobiorcy zobowiązali się ponieść tytułem kosztów kredytu : prowizję, pozostałe prowizje i opłaty zgodnie z Tabelą Opłat i Prowizji dla Małych Firm oraz odsetki od wykorzystanego kredytu, liczone każdego dnia według zmiennej stopy procentowej opartej o zmienną stawkę LIBOR 3M oraz stałą marżę banku. Zasady zmiany oprocentowania wskazane zostały w Regulaminie. W okresach 3- miesięcznych bank miała generować i wysłać powódkom wyciąg zawierający szczegółowe informacje dotyczące kredytu, w tym wysokość poszczególnych rat na co najmniej trzy kolejne okresy spłat. Powódki zobowiązane były do zapewnienia na rachunku bankowym przeznaczonym do spłaty rat kredytu wystarczającej ilości środków na pokrycie kolejnych rat kapitałowo-odsetkowych. Powódki wyraziły też zgodę aby przy pobieraniu środków pieniężnych z ich rachunku, bank stosował kurs zgodny z obowiązującą w banku w dniu pobrania środków Tabelą Kursów (...). W zakresie nie uregulowanym umową zastosowanie miały znaleźć postanowienia Regulaminu stanowiącego integralną część umowy oraz postanowienia Regulaminu Konta dla Małych Firm, jak również przepisy prawa polskiego. Powódki potwierdziły otrzymanie Tabeli Opłat i Prowizji dla Małych Firm, która mogła ulegać zmianie w przypadkach wskazanych w Regulaminie. Zgodnie z Regulaminem oprocentowanie kredytu miało być zmienne i stanowić sumę stopy bazowej ustalonej przez bank na podstawie właściwej stawki WIBOR, LIBOR, EURIBOR oraz marży banku określonej w umowie. Spłata rat kredytu miała następować w złotych polskich według kursu sprzedaży dewiz określonego w Tabeli Kursów obowiązującej na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności raty spłaty kredytu.

W dniu 6 lutego 2013r. powódki złożył dyspozycję obsługi kredytu przez rachunek walutowy, wnosząc o umożliwienie spłaty kredytu w walucie indeksacji, tj. we frankach szwajcarskich.

W dniu 28 lipca 2015r. oraz 27 lipca 2016r. pozwany pobrał z konta powódek po 750zł tytułem opłat za brak wymaganych obrotów na koncie.

Pismem z 3 lipca 2017r powódki powołując się na nieważność klauzul umownych dotyczących indeksacji spłaty rat kredytu do kursu CHF obowiązującego w pozwanym banku, a w konsekwencji na nieważność całej umowy, wezwały bank do zwrotu wszystkich kwot uiszczonych do tej pory bankowi z tytułu wykonywania umowy kredytu lub o przedstawienie im propozycji ugody.

Na podstawie powyższego stanu faktycznego ustalonego w oparciu o zaofiarowane przez strony dowody z nie kwestionowanych w toku sporu dokumentów oraz w oparciu o zeznania świadka, ocenione jednak przez Sąd jako mające podrzędne znaczenie, Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo podlegało uwzględnieniu jedynie co do żądania zasądzenia kwoty należności głównej 1500zł z odsetkami, co do którego to roszczenia Sąd Rejonowy orzekł jak w pkt 1. swojego wyroku. Odnośnie uwzględnionego roszczenia Sąd Rejonowy zważył, iż zgodnie z art. 110 prawa bankowego bank może pobierać prowizje i opłaty z tytułu wykonywanych czynności, stąd a contrario brak było podstaw do

pobierania opłat za niewykonane czynności, tu – z tytułu braku wymaganych obrotów na koncie powódek. Dodatkowo Sąd wskazał, iż z umowy stron nie wynikało uprawnienie banku do pobierania opłat z przedmiotowego tytułu.

Odnosnie głównego przedmiotu żądania pozwu Sąd Rejonowy zważył, iż powództwo podlegało oddaleniu i orzekł jak w pkt 2. swojego wyroku. Sąd wskazał, iż podstawą prawną tego żądania pozwu był art. 410 § 2 k.c., powódki bowiem stały na stanowisku, iż umowa kredytu zawarta pomiędzy stronami procesu jest umową nieważną, stąd przedmiotowe świadczenie stanowi świadczenie nienależne.

Sąd Rejonowy zważył tu, iż powódki zawierały umowę kredytu jako przedsiębiorcy, celem sfinansowania zakupu nieruchomości dla potrzeb prowadzonej działalności gospodarczej. Powódki zawarły też umowę indeksowaną kursem franka szwajcarskiego i w dniu wypłaty kredytu w walucie polskiej, kredyt został przeliczony na walutę obcą i ta przeliczona kwota stanowiła podstawę ustalania wysokości rat kapitałowo – odsetkowych. O ile też wysokość kolejnych rat określana była w CHF, to spłata była, po przeliczeniu, dokonywana w walucie polskiej. Przeliczenia dokonywane też były zgodnie z postanowieniami umowy oraz Regulaminu.

W ocenie Sądu Rejonowego z powyższych ustaleń wynikało, iż strony zawarły umowę kredytu indeksowanego i nie budziła wątpliwości tego Sądu dopuszczalność zawarcia takiej umowy. Na okoliczność dopuszczenia konstrukcji kredytu indeksowanego Sąd Rejonowy powołał się na przepis art. 69 ustawy Prawo bankowe oraz orzecznictwo Sądu Najwyższego, tu na orzeczenia tego sądu z : 22 stycznia 2016r w sprawie I CSK 1049/14, z 17 stycznia 2003r w sprawie III CZP 82/02, z 8 czerwca 2004r w sprawie I CK 635/03. Sąd Rejonowy zwrócił też uwagę na art. 4 ustawy z 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy Prawo bankowe (Dz.U. 165, poz.984) która weszła w życie 26 sierpnia 2011r., zgodnie z którą bank dokonuje bezpłatnie zmiany umowy kredytowej, potwierdzając tym, że przed wejściem w życie tej ustawy samo zawieranie umów kredytu indeksowanego było dopuszczalne. Powyższe potwierdzało też orzecznictwo sądów, tu – Sąd Najwyższy w wyroku z 19 marca 2015r w sprawie IV CSK 362/14.

W świetle powyższego Sąd Rejonowy zważył, iż postanowienia przedmiotowej umowy kredytu dotyczące przeliczania należności kredytowych według obowiązujących kursów nie były nieważne i sprzeczne z ustawą, w tym nie były nieważne w oparciu o art. 58k.c. Również odesłanie przy ustalaniu kwoty spłaty do kursu obowiązującego w przyszłości nie oznaczało braku ustalenia w umowie kwoty spłaty, czyli elementu koniecznego umowy, a w konsekwencji nie stanowiło, iż umowa nie została zawarta.

W szczególności Sąd Rejonowy wywiódł, iż podpisana przez strony umowa kredytu spełniała wymogi art. 69 ust 1, 2 i 4 Prawa bankowego, gdyż strony ustaliły kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej, a także oprocentowanie kredytu, opłaty oraz prowizje związane z jego udzielaniem, stąd zarzut nieokreślenia świadczenia głównego okazał się chybiony. W zawartej umowie wskazano też liczbowo i słownie kwotę kredytu, indeksując ją do franka szwajcarskiego. Powołując orzeczenie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2016r w sprawie I CSK 1049/14 Sąd Rejonowy wskazał też, iż kredytobiorca może być zobowiązany do zwrotu bankowi sumy pierwotnie wykorzystanego kredytu, ale taka wykorzystana suma w całości lub części może mieć inną (wyższą) wartość rynkową w okresie spłaty kredytu.

Powódki wskazując na nieważność klauzul umownych zarzucały też ich sprzeczność z zasadami współzycia społecznego i z dobrymi obyczajami. W tymże zakresie Sąd Rejonowy przywołując orzecznictwo Sądu Najwyższego, sądów apelacyjnych, a także Sądu Okręgowego w Warszawie wskazał, iż powódki nie wykazały, że postanowienia umowne prowadziły do rażącego ich pokrzywdzenia. Za oceną nieważności czynności prawnej z uwagi na jej sprzeczność z zasadami współzycia społecznego muszą przemawiać bowiem szczególne okoliczności danego przypadku. Z nierównej zatem nawet sytuacji prawnej stron umowy (art. 353¹ k.c.) nie można automatycznie wyprowadzić twierdzenia o sprzeczności umowy z zasadami współzycia. O ile też zatem powódki wykazały, że spłata rat kredytu miała następować według kursu ustalonego przez pozwanego, to powódki nie wykazały jednocześnie, że owe postanowienia prowadziły do ich rażącego pokrzywdzenia. Co więcej, Sąd Rejonowy wywiódł, iż pozwany bank miał obowiązek (art. 111 ust 1 pkt 1 Prawa bankowego) ogłaszania stosowanych kursów walut, a jak wynikała z zeznań świadka kursy te były ustalane w oparciu o dane rynkowe i o ile różniły się od kursów innych banków, to nie były

ustalane dowolnie, w oderwaniu od czynników rynkowych. Tabela waloryzacji obowiązywała też bank nie tylko na potrzeby kredytów indeksowanych walutą obcą, ale i w zakresie pozostałych czynności banku. Powódki nie wykazały zatem, że pozwany ustalając kursy we franku szwajcarskim w swojej tabeli kursów, która następnie miała zastosowanie do przeliczania rat spłacanego kredytu, ustalał je na niekorzyść powódek i że były one ustalone w oderwaniu od czynników rynkowych.

Sąd Rejonowy podkreślił ponadto, iż powódki zawarły umowę kredytu w 2007r., zaś zastrzeżenie do niej zgłosiły kilka lat później, w sytuacji zdecydowanego wzrostu kursów CHF. Powołując orzecznictwo Sąd Rejonowy wskazał tu, iż sama w sobie zmiana na niekorzyść w funkcjonowaniu długotrwałych stosunków prawnych nie może też stanowić podstawy do działań ochronnych. W konsekwencji Sąd nie znalazł podstaw do uznania nieważności całej umowy kredytu.

Sąd Rejonowy powołując się na art. 53§ 3 k.c. zważył tu ponadto, iż nawet odmienna ocena postanowień waloryzacyjnych i uznanie ich za sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, a w konsekwencji za nieważne, nie skutkowałoby nieważnością całej umowy. Dla takiej oceny koniecznym tu by bowiem było ocenienie zamiarów stron, tj zbadanie, czy bez postanowień dotkniętych nieważnością dana czynność by została wykonana. Powódki natomiast poza twierdzeniem, że nieważność klauzul indeksacyjnych skutkuje nieważnością całej umowy nie wykazały okoliczności przemawiających za ich stanowiskiem. Sąd Rejonowy zaznaczył też, że powódki już w pozwie same wskazały, iż w przypadku wyeliminowania kwestionowanych postanowień i utrzymania w mocy umowy w pozostałym zakresie po ich stronie byłaby nadpłata w dotychczasowej spłacie kredytu i powódki żądały zasądzenia całej kwoty uiszczonej przez nie w okresie trzech lat, a nie owej nadpłaty, co wymagałoby obliczenia wysokości zobowiązania pieniężnego obliczonego z pominięciem klauzuli indeksacyjnej zawartej w umowie. Powyższe wymagałoby wiedzy specjalnej, powódki reprezentowane przez zawodowego pełnomocnika nie złożyły jednak takiego wniosku dowodowego, co oznaczało o ocenie Sadu Rejonowego stan niewykazania wysokości wierzytelności.

O odsetkach Sąd orzekła na zasadzie art. 455k.p.c, a o kosztach na podstawie art. 98 §1 k.p.c.

Powyższy wyrok w zakresie pkt 2 oddalającego powództwo, powódki zaskarżyły apelacją. W apelacji zarzuciły naruszenie przepisów postępowania, które miało wpływ w ocenie apelujących na wynik sprawy to jest :

-art. 213 § 1 k.p.c. w zw. z art. 228 § 1 k.p.c. poprzez pominięcie powszechnie znanego faktu, że umowy kredytu czysto złotówkowego nigdy nie były zawierane z odniesieniem do wskaźnika stopy oprocentowania LIBOR CHF;

- art.230 k.p.c. poprzez pominięcie braku stanowiska pozwanego co do twierdzenia pozwu o braku praktyki rynkowej i zawierania umów kredytu czysto złotówkowego w odniesieniu do wskaźnika stopy oprocentowania LIBOR CHF i nieuznania tego faktu za przyznany;

- art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. poprzez zaniechanie przeprowadzenia z urzędu dowodu z opinii biegłego, w sytuacji w której dla prawidłowego rozstrzygnięcia sprawy niezbędne było zdaniem Sądu odwołanie się do wiadomości specjalnych, a to w zakresie wysokości żądania, który to zakres został objęty jedynie prostym zaprzeczeniem pozwanego.

- art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowego oraz niektórych innych ustaw, poprzez przyjęcie sanującego skutku w.w. ustawy dla wad przedmiotowej umowy zawierającej klauzule indeksacji walutowej dotknięte dowolnością pozwanego banku;

- art. 58 § 2 k.c. poprzez przyjęcie, że dowolność wierzyciela w ustalaniu wysokości świadczenia nie jest sprzeczna z dobrymi obyczajami; sposób wykonywania przedmiotowej umowy przez pozwanego sanował jej wady wynikające ze sprzeczności z dobrymi obyczajami; podjęcie spłaty w walucie indeksacji sanowało umowę w zakresie dowolności w ustalaniu kursu indeksacji kwoty kredytu w złotych polskich wypłacanej na podstawie umowy;

- art. 58 § 3 w zw. z art. 6 k.c. poprzez przyjęcie, iż z okoliczności sprawy nie wynika, że bez spornych klauzul indeksacji walutowej, a w szczególności pozwany bank, nie zawarłby przedmiotowej umowy.

Wobec powyższego apelujący wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez uwzględnienie powództwa w całości i zasądzenie kosztów procesu, ewentualnie poprzez uchylenie wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania; wniósł także o zasądzenie kosztów postępowania przed Sądem II instancji.

W odpowiedzi na apelację oraz w stanowisku wyrażanym przez pozwanego w toku postępowania apelacyjnego strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów procesu, dzieląc w całości wywody Sądu I instancji.

Postanowieniem Sądu Okręgowego z 14 grudnia 2018r. postępowanie w sprawie z udziałem pozwanego (...) Bank (...) S.A. w W. na podstawie art. 174§ 1pkt 1 k.p.c. zostało zawieszono i podjęte z udziałem po stronie powoda (...) Bank (...) w W..

Rozpoznając apelację Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Na wstępie wskazać należało, iż w ocenie Sądu Okręgowego wszelkie ustalenia stanu faktycznego sprawy dokonane przez Sąd Rejonowy dotyczące w szczególności zawarcia umowy, jej treści, obowiązków umownych stron, jak i legitymacji czynnej i biernej stron sporu dokonane zostały przez Sąd Rejonowy w sposób prawidłowy i Sąd Okręgowy przyjmuje je jako własne. Sąd Okręgowy uznał jednocześnie dokonaną przez Sąd Rejonowy ocenę prawną powództwa za w pełni prawidłową, a tym samym również przyjmuje ją za własną. Jak natomiast wskazał Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 19 czerwca 2013r. w sprawie I CSK 156/13 sama wzmianka w uzasadnieniu orzeczenia sądu drugiej instancji o akceptacji ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji oraz o trafności i zgodności z prawem wydanego przez ten sąd orzeczenia wystarcza do wywiązania się z zawartego w art. 328 § 2 k.p.c. obowiązku wskazania podstawy faktycznej i prawnej rozstrzygnięcia.

Następnie odnieść się należy do najistotniejszego, podnoszonego w pozwie i podtrzymywanego w toku sporu zarzutu powódek, że umowa zawarta pomiędzy stronami w niniejszym postępowaniu jest umową nieważną, a to dlatego, że przewidziano w niej klauzulę waloryzującą do CHF. W tym miejscu należy wskazać, iż okolicznością bezsporną jest, iż w zawartej przez strony sporu umowie oraz w mającym do niej zastosowanie Regulaminie wskazano, że dla kredytów indeksowanych do waluty obcej wniosek kredytowy składany jest w złotych polskich i kwota uruchamianego kredytu ustalana jest na podstawie kursu kupna waluty, do której indeksowany jest kredyt określony w tabeli kursu, obowiązującej w momencie uruchomienia kredytu lub poszczególnych transz kredytu. Wypłata kredytu nastąpiła zaś w złotowej równowartości kwoty w walucie, na rachunek zgodny z celem kredytowania, zaś spłata raty następować miała w złotych polskich według kursu sprzedaży dewiz określonego w tabeli kursów na koniec dnia roboczego poprzedzającego dzień wymagalności spłaty kredytu. Następnie wskazać należy jako okoliczność bezsporna, iż essentialia negotii umowy rachunku bankowego określa przepis art. 69 Prawa bankowego, zgodnie z którym przez umowę kredytu bank zobowiązuje się oddać do dyspozycji kredytobiorcy na czas oznaczony w umowie kwoty środki pieniężne z przeznaczeniem na ustalonym cel, a kredytobiorca zobowiązuje się do korzystania z nich na warunkach określonych w umowie oraz do zwrotu kredytu wykorzystanego wraz z odsetkami w oznaczonych terminach zapłaty oraz do zapłaty prowizji od udzielanego kredytu. W art. 69 ust. 2 Prawa bankowego wymienione są obligatoryjne elementy umowy kredytu i w niniejszym stanie faktycznym sprawy, w zawartej przez strony sporu umowie kredytu firmowego nr (...), jej strony ustaliły powyższe obligatoryjne elementy : kwotę kredytu, walutę kredytu, jego przeznaczenie, okres kredytowania, terminy i zasady jego zwrotu (tu - przy zastosowaniu klauzuli indeksacyjnej), a także oprocentowanie kredytu, opłaty oraz prowizje związane z jego udzielaniem. W zawartej umowie wskazano też liczbowo i słownie kwotę kredytu, indeksując ją do CHF.

W ocenie Sądu Okręgowego należało w konsekwencji przyjąć, iż zarzut nieokreślenia świadczenia głównego okazał się chybiony, a objęta sporem umowa kredytu zawarta była prawidłowo zarówno w świetle przepisów obowiązujących w dacie jej zawierania, jak i po późniejszej ich zmianie. Kwestia ważności umów kredytu indeksowanych (jak w tej sprawie) do CHF była też przedmiotem orzecznictwa sądów i w ocenie Sądu Okręgowego w szczególności powołać

się tu należy na orzeczenie w sprawie I CSK 1049/14, w którym Sąd Najwyższy wskazał, że w sytuacji gdy bank wydaje kredytobiorcy określoną sumę kredytu w złotych, przy czym jej wysokość jest indeksowana według kursu danej waluty w dniu wydania i ustalenie takie następuje też co do określenia wysokości rat kredytowych, do spłaty których kredytobiorca będzie zobowiązany w czasie trwania stosunku kredytu, to taką umowę należy uznać za ważną i stanowi ona wariant umowy kredytu, który jest dopuszczalny w świetle artykułu 353¹ k.c. w zw. z art. 69 Prawa bankowego.

Ważność takich klauzul potwierdzają też przepisy prawa, tu - art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011r. o zmianie ustawy Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw, a więc ustawy uchwalonej już po zawarciu objętej sporem umowy, co także potwierdza, iż ustawodawca zaakceptował istnienie w obrocie kredytu indeksowanego.

Z tych względów co do zasady zarzuty apelacji oparte o zarzut naruszenia art. 58 § 1 k.c. w zw. z art. 4 ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. okazały się nieskuteczne.

Za nieskuteczne Sąd Okręgowy uznaje też zarzuty apelacji zgłoszone z powołaniem się na art. 58 § 2 k.c., gdyż powódki nie wykazały sprzeczności postanowień umowy kredytu z zasadami współzycia społecznego, nie wskazując też nawet które z takich zasad mających zastosowanie w tym stanie faktycznym naruszały postanowienia umowy kredytu. Samo natomiast ogólne powołanie się na taki zarzut, skoro prowadzić miało do wzruszenia wyroku, nie było natomiast wystarczające. W szczególności przypomnieć tu też za Sądem Rejonowym należało, iż ocena zgodności czynności prawnej z zasadami współzycia społecznego następować winna w okolicznościach danej sprawy, w przypadkach wyjątkowych. Sąd Rejonowy dokonując takich ocen w świetle ogólnie przywołanych zasad, w szczególności natomiast zauważył, iż powódki zawarły umowę kredytu jako podmioty gospodarcze, stąd ewentualna nawet abuzywność pewnych klauzul umownych nie mogła do powódek jako przedsiębiorców, a nie konsumentów, mieć zastosowania. Sąd ten nie omieszczał też dokonywać własnych ocen w warunkach sprawy polegających na tym, iż powódki zaczęły powoływać się na nieważność umowy dopiero po długim okresie od jej zawarcia i wykonywania nie wskazując nawet tego przyczyn. Sama natomiast ewentualna okoliczność powstania stanu niekorzystnych dla powódek przeliczników walut za taką uzasadniającą stwierdzenie nieważności umowy okoliczność – uznać być nie może.

Za niezgodne z zasadami współzycia mające prowadzić do wzruszenia wyroku, w warunkach sprawy nie można też było uznać faktu, iż to strona pozwana decydowała ostatecznie o wysokości świadczenia, gdyż to pozwany decydował o kursie przyjętym dla przeliczania kredytu. Powódki nie wykazały jednak, iż powyższa okoliczność naruszała ich interesy, a w okolicznościach sprawy w ocenie Sądu Okręgowego wykazane zostało, iż przedmiotowe tabele ustalane były przez bank nie tylko na potrzeby rozliczania umowy w powódkami oraz, że o ile tabele takie różniły się pomiędzy bankami, to ich wartości ustalane były w obiektywnych warunkach ekonomicznych. Powódki nie próbowały natomiast nawet wykazać, że okoliczność dotycząca ustalania tychże kursów powodowała po ich stronie rażąco nierównowagę kontraktową. Powódki nie próbowały też nawet wykazać, jaką większą kwotę zapłaciły pozwanemu w okresie objętym pozwem z tytułu spłat rat kredytu, niż zapłaciłyby przy braku uwzględniania kwestionowanych w apelacji postanowień Regulaminu. W ocenie Sądu Okręgowego skoro natomiast w ocenie apelujących zasadne było – co najmniej – przyjęcie nieważności umowy w części obejmującej klauzulę indeksacyjną, to zgodnie z przepisem art. 6k.c. , to na powódkach ciążył w tym zakresie dowód i temu ciężarowi dowodowemu powódki nie sprostały. Niezasadnym okazał się zatem zarzut naruszenia

art. 232 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c., zgodnie bowiem z tymi przepisami strony są obowiązane wskazać dowody dla stwierdzenia faktów, z których wywodzą skutki prawne. Dopuszczenie natomiast przez sąd dowodu niewskazanego przez strony o ile co do zasady jest przewidziane w przepisach Kodeksu postępowania cywilnego, to stanowi ono wyłącznie prawo sądu, które winno być stosowane wyjątkowo, w tym w sytuacjach w których strona nie jest reprezentowana przez zawodowego pełnomocnika. Niezależnie też od braku zgłoszenia przedmiotowego dowodu zauważyć należy, iż w toku postępowania przez Sądem Rejonowym powódki konsekwentnie wywodziły brak podstaw uznania za bezskuteczne jedynie klauzul indeksacyjnych, wywodząc nieważność całej umowy kredytu. Wywodziły też, że brak jest też podstaw do zastąpienia klauzul nieważnych klauzulami wynikającymi z krajowych przepisów, gdyż w prawie polskim brak jest przepisu pozwalającego sądowi modyfikować treść oświadczeń woli stron. W konsekwencji powódki nie wywodziły, iż nieważne w ich ocenie klauzule indeksacyjne należałoby zastąpić

innymi, w tym nie wskazywały jakimi klauzulami, ani przyczyn dla których zastosowanie danych klauzul byłoby w tym stanie faktycznym zasadne. Podniesienie zatem w apelacji, iż Sąd z urzędu winien był przeprowadzić postępowanie dowodowe z opinii biegłego - i to przy możliwości odniesienia się w ewentualnych wyliczeniach do różnych przeliczników walut - na okoliczności zatem nie sprecyzowane, nie znalazło uzasadnienia. Zauważyć tu też należy, iż dowód z opinii biegłego miałby na celu ustalenie prawidłowości /zasadności żądań kierowanych do pozwanego banku. Skoro natomiast powódki nie sformułowały nawet skonkretyzowanego żądania (zasądzenia) opartego na nieważności klauzul indeksacyjnych, to przeprowadzenie dowodu z opinii biegłego tym bardziej okazało się niezasadne.

Wobec nie zgłoszenia w toku postępowania dowodu z opinii biegłego (ani tezy dowodowej) i uczynienie zarzutu z braku przeprowadzenia tego dowodu z urzędu, odpowiednio powołać tu się należy na orzeczenia Sądu Najwyższego w sprawie II CSK 462/17, zgodnie z którym pominięcie spóźnionego twierdzenia lub dowodu nie jest dopuszczalne, jeżeli strona uprawdopodobni, że nie powołała twierdzenia lub dowodu we właściwym czasie, w tym w pozwie, odpowiedzi na pozew lub dalszym piśmie przygotowawczym, bez swojej winy lub że uwzględnienie spóźnionych twierdzeń lub dowodów nie spowoduje zwłoki w postępowaniu, względnie że występują inne wyjątkowe okoliczności. Takie uprawdopodobnienie nie miało tu jednak miejsca.

Dalej wskazać należy, iż założenie też, że sąd jest obowiązany dopuścić na podstawie art. 232 k.p.c. spóźniony dowód zawsze wtedy, gdy może on prowadzić do odwrócenia kierunku rozstrzygnięcia, niweczyłoby też w istocie sens mechanizmu koncentracji materiału procesowego ustanowionego w art. 6 § 2, art. 207 § 6 i art. 217 § 2 k.p.c.

Następnie Sąd Okręgowy wskazuje, iż zarzuty apelacji oparte o zarzut naruszenia art.230 k.p.c., art. 213 § 1 k.p.c. i art. 228 k.p.c. odnoszący się do zawierania czy braku zawierania kredytów „czysto złotówkowych” – nie miał znaczenia dla rozpoznania sporu, gdyż spór koncentrował się wokół ważności zawartej umowy kredytu dla małych firm na zakup nieruchomości, indeksowany do franka szwajcarskiego.

W konsekwencji wskazać należało, iż żaden z zarzutów apelacji nie mógł skutkować jej uwzględnieniem, stąd Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł o oddaleniu apelacji.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. oraz na podstawie § 2 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 1 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych .

SSO Anna Gałas SSO Alicja Dziekańska SSO Maria Więckowska